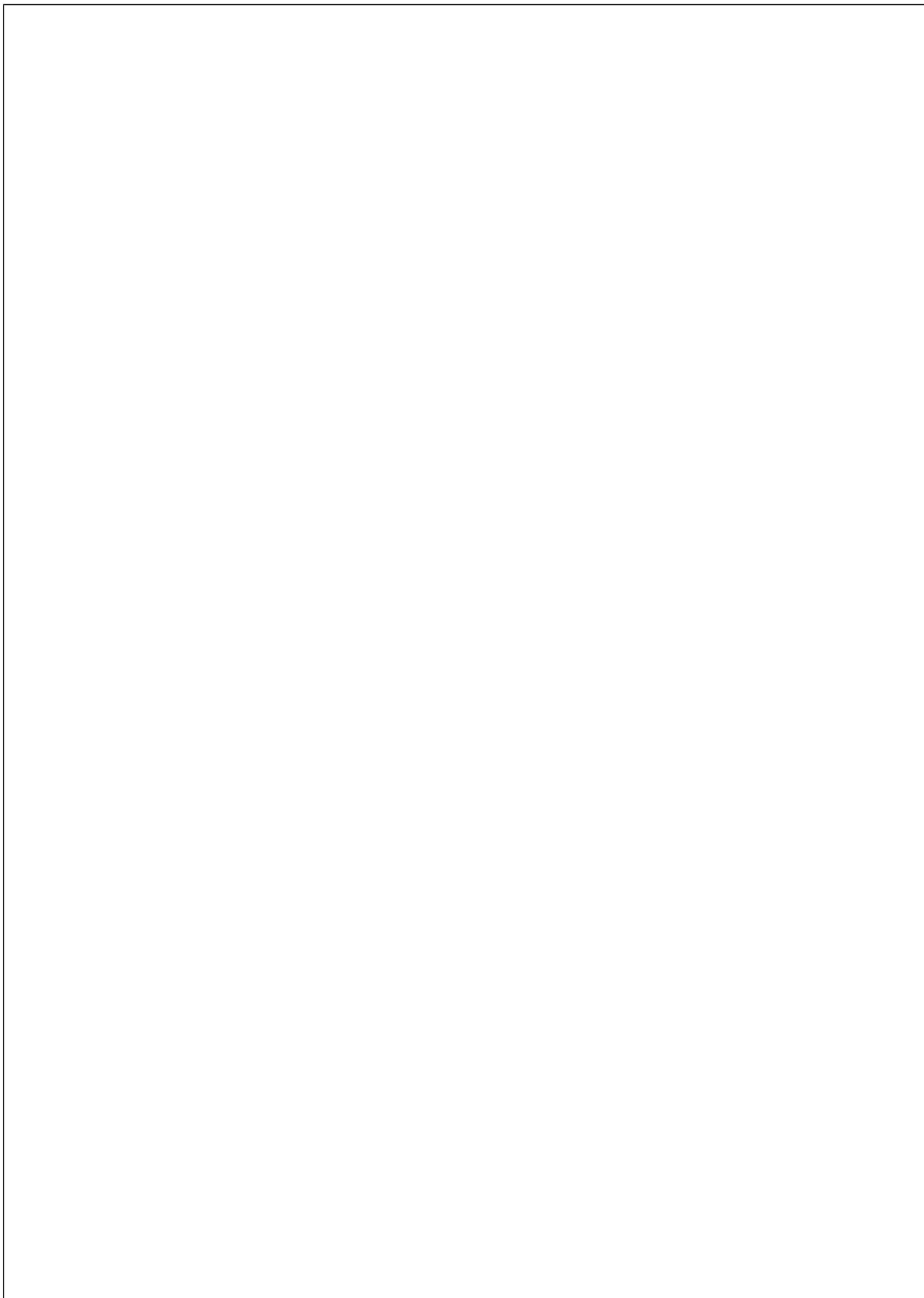


Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/239129,Spotkanie-Dam-i-Kawalerow-Krzyza-Wolnosci-i-Solidarnosci-w-Bydgoszczy.html>
21.03.2026, 19:08



[Następny](#)

[Powrót](#)

Spotkanie Dam i Kawalerów Krzyża Wolności i Solidarności w Bydgoszczy

16 marca 2026 roku w Kinoteatrze Klubu Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych w Bydgoszczy odbyło się uroczyste spotkanie Dam i Kawalerów Krzyża Wolności i Solidarności z województwa kujawsko-pomorskiego. W wydarzeniu udział wziął zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

16.03.2026

[Krzyż Wolności i Solidarności](#)

Do uczestników uroczystości list skierował Prezydent RP Karol Nawrocki, w którym podkreślił znaczenie wydarzeń sprzed 45 lat dla historii walki o wolność Polski:

- Bydgoski Marzec zapisał się w historii jako wyjątkowa manifestacja ducha wolności, solidarności i polskiej dumy narodowej.

List odczytał doradca Prezydenta RP dr Marek Szymaniak.

Podczas spotkania zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski w imieniu Prezydenta RP wręczył byłym działaczom opozycji antykomunistycznej Krzyże Wolności i Solidarności.

Uhonorowanych zostało jedenaście osób, w tym cztery pośmiertnie.

Odznaczeni:

- Zbigniew Janusz Bielecki
- Jadwiga Barbara Czajkowska
- Bogdan Adam Dzakanowski
- Mieczysław Krawczyk
- Marianna Łaszewska
- Paweł Milla
- Grzegorz Janusz Słaboń

Pośmiertnie:

- Krzysztof Grupa
- Piotr Waldemar Jurecki
- Henryk Kapsa
- Ryszard Kozicki

Zastępca prezesa IPN podkreślił znaczenie odwagi i determinacji osób odznaczonych Krzyżami Wolności i Solidarności. Zwrócił uwagę, że decyzje podejmowane przez działaczy opozycji w latach 80. nie wynikały z chęci zdobycia uznania czy nagród, lecz z potrzeby serca i głębokiego poczucia odpowiedzialności za los Ojczyzny. Podkreślił, że ich postawa wymagała hartu ducha, wiary oraz wierności wartościom, które pozwoliły przetrwać presję systemu komunistycznego.

W swoim wystąpieniu zaznaczył również, że przyznane odznaczenia są wyrazem wdzięczności państwa polskiego wobec tych, którzy w trudnych czasach potrafili zachować godność i odwagę.

- Dzisiejsze Krzyże Wolności i Solidarności są wyrazem uznania państwa polskiego dla waszego wysiłku, dla decyzji, które podejmowaliście, oraz dla konsekwencji w realizowaniu drogi do wolnej Polski. Przyznawane są tylko tym, którzy »zachowali się jak trzeba«. W czasach pogardy dla godności człowieka zachowaliście się jak trzeba

- podkreślił dr hab. Karol Polejowski.

Na zakończenie uroczystości odbył się spektakl muzyczno-multimedialny „Viri semper fidei”. Widowisko poprzez muzykę, obraz i słowo przywołało atmosferę wydarzeń sprzed ponad czterech dekad, ukazując drogę polskiego społeczeństwa – zarówno robotników, jak i rolników – do wolności oraz ich sprzeciw wobec komunistycznej dyktatury.

Tego samego dnia we Włocławku zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wręczył Krzyż Wolności i Solidarności Jerzemu Jankowskiemu.

Jerzy Jankowski, ur. w 1955 r. w m. Lipno. Od 1980 r. był członkiem NSZZ „Solidarność”. Zajmował się działalnością opozycyjną m.in. kolportując wydawnictwa niezależne. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał działalności związkowej. W dalszym ciągu rozpowszechniał ulotki, pisma i gazety drugiego obiegu. W okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r. został powołany do odbycia ćwiczeń wojskowych rezerwistów w Jednostce Wojskowej Nr 3466 w Czerwonym Borze. Niniejsze ćwiczenia nie miały nic wspólnego z realizacją zadań związanych z obronnością państwa czy podnoszeniem umiejętności żołnierskich, lecz stanowiły formę walki z opozycją i represji politycznej. Celem powołania rezerwistów na ćwiczenia wojskowe miało być odizolowanie przeciwników politycznych i nie miało oparcia w obowiązującym porządku prawnym.



Odznaczenie Krzyżem Wolności i Solidarności – Włocławek, 16 marca 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)



Odznaczenie Krzyżem Wolności i Solidarności – Włocławek, 16 marca 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)



Odznaczenie Krzyżem Wolności i Solidarności – Włocławek, 16 marca 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

Wydarzenie zorganizował Instytut Pamięci Narodowej w ramach obchodów 45. rocznicy rejestracji NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

Partnerami uroczystości byli: Zarząd Regionu Bydgoskiego NSZZ „Solidarność”, Zarząd Regionu Toruńsko-Włocławskiego NSZZ „Solidarność”, Kujawsko-Pomorska Rada Wojewódzka NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” oraz Społeczny Komitet „Solidarni – Wieś Pamięta”.

Uroczystość została objęta Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Karola Nawrockiego.

RP

**Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Karola Nawrockiego**

Krzyż Wolności i Solidarności został ustanowiony przez Sejm 5 sierpnia 2010 r. Po raz pierwszy przyznano go w czerwcu 2011 r. przy okazji obchodów 35. rocznicy protestów społecznych w Radomiu. Krzyż nadawany jest przez Prezydenta RP, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, działaczom opozycji wobec dyktatury komunistycznej, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w PRL.

Źródłem uchwalenia Krzyża Wolności i Solidarności jest Krzyż Niepodległości z II RP.

Kryzys bydgoski 19 marca 1981 roku

19 marca 1981 r. w budynku Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy miała miejsce sesja Wojewódzkiej Rady Narodowej, na którą zaproszeni zostali przedstawiciele NSZZ „Solidarność” i mieszkańcy wsi.

Przedstawicielami rolników byli: Michał Bartoszcze, Marek Gawinecki, Marek Klonecki, Edmund Marciniak i Tadeusz Szymańczak. Natomiast „Solidarność” reprezentowali: Marian Ewald, Marian Fanslau, Maciej Głuszkowski, Krzysztof Gotowski, Grzegorz Hauslinger, Andrzej Hybiak, Andrzej Krajewski, Mariusz Łabentowicz, Bolesław Magierowski, Zdzisław Młynarkiewicz, Anna Olszta, Stefan Pastuszewski, Maria Pieczyńska, Zygmunt Pulikowski, Jan Rulewski, Henryka Sikora, Jan Szałyga, Jerzy Szulc, Piotr Szydłowski, Antoni Tokarczuk, Jarosław Wenderlich i Lech Winiarski. Związkowcy i chłopci zamierzali domagać się od władz zgody na rejestrację związku zawodowego rolników indywidualnych. Pomimo uzyskanej wcześniej obietnicy nie zostali dopuszczeni do głosu, ponieważ sesję przedwcześnie zakończono.

Radni zaczęli rozchodzić się do domów, wobec czego głośno zaprotestowali zaproszeni związkowcy. Na znak sprzeciwu ogłosili pozostanie w sali sesyjnej Urzędu Wojewódzkiego i zagrozili rozpoczęciem w niej strajku okupacyjnego. Dla władz była to niewygodna sytuacja, ponieważ od trzech dni w Bydgoszczy rolnicy prowadzili podobny strajk w siedzibie Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego przy ul. Dworcowej 87. Dodatkowo, przed budynkiem zaczęli gromadzić się związkowcy wezwani tutaj, aby swoją obecnością wzmocnili pozycję negocjacyjną kolegów obecnych na sesji WRN.

Po kilku godzinach negocjacji władze wezwały oddziały milicji i ZOMO, które zaczęły usuwać siłą protestujących w sali sesyjnej Urzędu Wojewódzkiego związkowców i rolników. Doszło do poturbowania kilku osób, w efekcie Michał Bartoszcze, Mariusz Łabentowicz i Jan Rulewski trafili do szpitala. Informacje na ten temat w szybkim tempie rozeszły się po całym kraju. Dość szybko lokalny incydent przekształcił się w ogólnopolski kryzys społeczno-polityczny, o którym dyskutowano nie tylko w Polsce, ale również poza jej granicami. Na temat *kryzysu bydgoskiego* wypowiadali się przywódcy i przedstawiciele wielu państw, w tym papież Jan Paweł II.

W proteście wobec tego, co stało się w Bydgoszczy lokalni związkowcy przeprowadzili 20 marca w regionie bydgoskim dwugodzinny strajk protestacyjny. Natomiast na 23–24 marca zwołano do Bydgoszczy posiedzenie władz krajowych NSZZ „Solidarność”. Podczas odbywających się wówczas burzliwych obrad uchwalono, że 27 marca przeprowadzony będzie czterogodzinny strajk ostrzegawczy, a jeśli nie przyniesie on wymiernych korzyści, 31 marca ogłoszony zostanie strajk generalny.

Strajk ostrzegawczy z 27 marca objął swoim zasięgiem cały kraj. Szacuje się, że wzięło w nim udział 62 proc. wszystkich pracowników pierwszej zmiany, chociaż np. w Bydgoszczy odsetek ten był znacznie wyższy i sięgał aż 87 proc. Strajkowały zakłady pracy, urzędy, szkoły, uczelnie wyższe. Była to największa akcja strajkowa w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku, swoją liczebnością przewyższająca tę z sierpnia 1980 r. Protest ukazał władzom skalę poparcia społecznego dla „Solidarności”. Był on również silnym wsparciem dla negocjujących z władzami

związkowców, którzy od samego początku spotykali się z najważniejszymi osobami w państwie i partii, w tym z Wojciechem Jaruzelskim, Mieczysławem Rakowskim i Stanisławem Cioskiem. Negocjatorem był kardynał Stefan Wyszyński, który wzywał do zawarcia kompromisu.

Ostatecznie do strajku generalnego nie doszło, ponieważ 30 marca władze zawarły ze związkowcami porozumienie, które od miejsca jego podpisania nazywane było porozumieniem warszawskim. W jego ramach „Solidarność” wycofała się z organizacji strajku generalnego, a władze zobowiązały się wyjaśnić sprawę pobicia związkowców, wskazać i ukarać winnych wydarzeń bydgoskich, a także wydać zgodę na rejestrację rolniczej „Solidarności”, co ostatecznie nastąpiło 12 maja 1981 r.

Dramatyzm sytuacji w marcu 1981 r. w Bydgoszczy podsyciała świadomość, że w tym samym czasie w Polsce odbywały się manewry wojskowe państw Układu Warszawskiego o kryptonimie „Sojuz '81”. W powszechnej opinii uczestniczące w nich wojska w każdej chwili mogły być użyte do stłumienia protestów społecznych. Kolportowane były nawet informacje głoszące, że wydarzenia w Bydgoszczy miały być prowokacją dokonaną po to, aby dać władzom pretekst do wprowadzenia w Polsce stanu wojennego. Na szczęście dla Polaków informacje te nie były prawdziwe.

Polecamy:

- [Piotr Rybarczyk: Wywrócone krzesła, czyli o zgubnych skutkach braku dialogu i zaufania. Rocznica wydarzeń bydgoskich z 19 marca 1981 r.](#)
- [Bydgoski Marzec 1981 w dokumentach Archiwum IPN Gdańsk](#)
- [Krzysztof Osiński: Komunistyczna bezpieka wobec bydgoskiej „Solidarności” w latach 1980-1981](#)
- [Filip Musiał: Prowokacja bydgoska. Wstęp do stanu wojennego](#)
- [Wrocław a kryzys bydgoski 19 marca 1981 roku](#)
- Do pobrania: [Bydgoski Marzec 81 - Dodatek prasowy w 40. Rocznice rolniczego protestu](#)
- Do pobrania: [Tomasz Chinciński: Bydgoski Marzec 1981 roku](#)
- Wystawa do pobrania: [O wieś wolną, niezależną, samorządną... 30. rocznica wydarzeń Bydgoskiego Marca '81 i rejestracji „Solidarności” rolniczej](#)
- Teka edukacyjna: [O wieś polską wolną, niezależną, samorządną. Od PSL do NSZZ RI „Solidarność” \(1944-1989\)](#)
- Publikacja: [Kryzys bydgoski 1981. Przyczyny, przebieg, konsekwencje. Tom I. Monografia](#)
- Publikacja: [Kryzys bydgoski 1981. Przyczyny, przebieg, konsekwencje. Tom II. Dokumenty](#)
- Publikacja: [Bydgoski Marzec 1981](#)
- Publikacja: [Konfrontacje i negocjacje. Wokół konfliktów społeczno-politycznych w PRL z początku lat osiemdziesiątych XX w.](#)
- Publikacja: [Mój czas. Flirty z historią](#)
- Publikacja: [O wolną wieś i wolną Polskę. Ogólnopolski Komitet Oporu Rolników i niezależna działalność środowisk chłopskich w latach 1982-1989](#)
- Publikacja: [Wysoka temperatura. Od wolności do wolności 1980-1990](#)
- Publikacja: [Zarys dziejów NSZZ „Solidarność” Regionu Bydgoskiego \(1980-1990\)](#)
- Publikacja: [Szkice z dziejów NSZZ „Solidarność” na Pomorzu Nadwiślańskim i Kujawach \(1980-1990\)](#)
- Publikacja: [PZPR a „Solidarność” 1980-1981. Tajne dokumenty Biura Politycznego](#)
- [„Biuletyn IPN” nr 9-10/2010](#)
- [Transmisja z debaty oksfordzkiej: „Wydarzenia 19 marca 1981 r. w Bydgoszczy - przełom w dziejach NSZZ Solidarność?”](#)

- [Materiały Instytutu Pamięci Narodowej o Solidarności](#)
 - [Encyklopedia Solidarności - tomy 1-5](#)
 - [Krzysztof Brzechczyn: Solidarność jako samoograniczające się powstanie](#)
 - Broszury IPN do pobrania: [Opozycja demokratyczna i czas Solidarności](#)
-

Pliki do pobrania

[Biogramy odznaczonych Krzyżem Wolności i Solidarności \(pdf, 91.37 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Bydgoszcz

Bydgoszcz

Krzyż Wolności i Solidarności

Krzyż Wolności i Solidarności

Powiązane wiadomości



Inauguracja obchodów 45. rocznicy rejestracji Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”



45. rocznica Bydgoskiego Marca